HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

שמונה שרצים פרק ארבעה עשר שבת קיא.

הכל מודים. תע"פ שנתלקו נצכור שנתחו סס מי מקיזין חו מין מקיזין לחוי מטיל חוס נצעל חוס וחיכח למתן לשכי להקיזו ולעשות נו חוס חודין סס נחמתך מנחה לחר חמתך שכל עשיחיה של מנחה נתלקחו נחימון: **דכתיב לא תאכלו כל תועבה.**

ו) הכל מודים א במחמין אחר מחמין שהוא חייב שנאמר [1] לא תאכל חמץ [2] במסרם אחר מסרם שהוא חייב שנאמר [3] ומעוך וכתות ונתוק וכרות אם על כרות חייב על נתוק לא כל שכן אלא להביא נותק אחר כורת שהוא חייב ואלא בזקן ג) והאמר ר' יוחנן הן הן החזירוני לנערותי אלא [4] באשה ג) ולר' יוחנן בן ברוקא דאמר על שניהם הוא אומר [5] ויברך אותם אלהים ויאמר להם פרו ורבו מאי איכא למימר נקט: **לא ס"ד דתניא כל חייבי טבילות טובלין בדרכן. מתני'** ז) החושש בשיניו לא ח) יגמע בהן את החומץ אבל מטבל הוא בדרכו ואם נתרפא נתרפא ד) החושש במתניו לא יסוך ח) יין וחומץ אבל ט) סך הוא את השמן ולא שמן וורד י) בני מלכים סכין שמן ורד על מכותיהן שכן דרכן לסוך בחול. יא) ר"ש אומר כל ישראל בני מלכים הם: **גמ'** רמי ליה רב אחא אריבא דהוא רב אחא בר פפא לר' אבהו תנן החושש בשיניו לא יגמע בהן את החומץ למימרא דחומץ מעלי לשינים והכתיב [5] כחומץ לשינים וכעשן לעינים לא קשיא הא בקיוהא דפרי הא בחלא ואיבעית אימא הא והא בחלא הא דאיכא מכה הא דליכא מכה איכא מכה מסי ליכא מכה מרפי: לא יגמע בהן את החומץ: יב) והתניא לא יגמע ופולט אבל מגמע ובולע אמר אביי יג) כי תנן נמי מתני' מגמע ופולט תנן רבא אמר אפי' תימא מגמע ובולע באן לפני טיבול באן לאחר טיבול ונימא מדלפני טיבול שרי לאחר טיבול נמי שרי דשמעינן ליה לרבא דאית ליה הואיל דאמר רבא ליכא מידי דבשבת שרי וביום הכפורים אסור הואיל דבשבת שרי ביוה"כ דקסבירא (כ) טבילה זמנה לאו מלוה[1] ות"ת דתניא בית היה רבא מהך ממאי דמהך הדר ביה דילמא מההיא הדר ביה ס"ד [2] דתניא כל חייבי טבילות טובלין כדרכן בין בט' באב בין ביוה"כ: החושש במתניו כו': אמר ר' אבא בר זבדא אמר רב הלכה כר' שמעון למימרא דרב כר' שמעון סבירא ליה [3] והאמר רב שימי בר חייא משמיה דרב [4] האי [5] מסוכרייא דנזייתא אסור

להביא נותק אחר כורת כו'. פירש"י לכורת היינו שכורת בידים ממקום מיכוון ועדיין הס בכים ונותק הוי שנותקו מן הכים ומסלינן למכך קשה לר"י דנפרק על חלו מומין (כחורות דף נט:) קחמר ונתוק וכרות לח הוי מוס בגלוי להם מיתנהו פי' מיתנהו בידים ורחמה לר"י דכרות הוי שלח נכרתו לגמרי ממקום מיכוון חלח עדיין מעורים קחת ונתוק היינו שניתקו לגמרי חלח שהם בכים: **אלא** בזקן. הכח לח שייך למיסר משום מסרס [6] אחר מסרס דזקנה לאו מירוס הי' [7]: **בזקנה ובעקרה.** בחמה נמי לח שייך בה מסרס אחר מסרס למיסר שייך בה מירוס: **כי** תנן נמי מתניתין במגמע **ופולט** תנן. ומיפה לקחמי חבל מטבל הוח כלכו ס"ה ה"ת למיתני במגמע ובולע חלח חורחה למילחה נקט: **לא ס"ד דתניא כל חייבי טבילות טובלין בדרכן. מתני'** החושש בזקינה אי נמי בעקרה: יג) יגמע בהן את החומץ אבל מטבל הוא בדרכו ואם נתרפא נתרפא ד) החושש במתניו לא יסוך ח) יין וחומץ אבל ט) סך הוא את השמן ולא שמן וורד י) בני מלכים סכין שמן ורד על מכותיהן שכן דרכן לסוך בחול. יא) ר"ש אומר כל ישראל בני מלכים הם: **גמ'** רמי ליה רב אחא אריבא דהוא רב אחא בר פפא לר' אבהו תנן החושש בשיניו לא יגמע בהן את החומץ למימרא דחומץ מעלי לשינים והכתיב [5] כחומץ לשינים וכעשן לעינים לא קשיא הא בקיוהא דפרי הא בחלא ואיבעית אימא הא והא בחלא הא דאיכא מכה הא דליכא מכה איכא מכה מסי ליכא מכה מרפי: לא יגמע בהן את החומץ: יב) והתניא לא יגמע ופולט אבל מגמע ובולע אמר אביי יג) כי תנן נמי מתני' מגמע ופולט תנן רבא אמר אפי' תימא מגמע ובולע באן לפני טיבול באן לאחר טיבול ונימא מדלפני טיבול שרי לאחר טיבול נמי שרי דשמעינן ליה לרבא דאית ליה הואיל דאמר רבא ליכא מידי דבשבת שרי וביום הכפורים אסור הואיל דבשבת שרי ביוה"כ דקסבירא (כ) טבילה זמנה לאו מלוה[1] ות"ת דתניא בית היה רבא מהך ממאי דמהך הדר ביה דילמא מההיא הדר ביה ס"ד [2] דתניא כל חייבי טבילות טובלין כדרכן בין בט' באב בין ביוה"כ: החושש במתניו כו': אמר ר' אבא בר זבדא אמר רב הלכה כר' שמעון למימרא דרב כר' שמעון סבירא ליה [3] והאמר רב שימי בר חייא משמיה דרב [4] האי [5] מסוכרייא דנזייתא אסור

ומזה ביום מחמע שלריך להזות ביום שלחלו[ח] ות"ל לחעולם חין לריך לחעבוד ביום הזחה[ט] והחם קח"ל דיכול לחעבוד בלילה חע"ג דחבילה היח בחחלת הזחה חין הזחה בלח חבילה והזחה ביום היח ת"ק החם חיירי בחבילה לחלחר הזחה[י] כלחמר בספרח הקדים חבילה להזחה לח עשה ולח כלום מחמע לחיכח נמי חבילה לחחר הזחה[יא]:

טובלין בדרכן בין בט' **באב בין בו'.** [יב]בפ"ק דחמיעית (דף יג.) פליג עליה ר' חנינח סגן הכהנים ואמר כלי חוש בית מטבל בדרכו וחכמים חומרים בכולו שבת כר' שמעון פטירה ליה ולח נרלה לחם כן הוה ליה למקשוי מכרכי דזוזי לחסר בפרק קמח (לקמן קכח.): **למימרא דרב.** נקולי (ג"ח נכולי) שבת פטירה ליה כר' שמעון והח חמר כו': **הא' מסוכרייתא דנזייתא אסור** בלילה לחבד בין בט' לבח"ה: בחמקום שהוח נבנרח חבים של חרם מפני שחין הנקב שוה לסתום

מטהיה שנויא והדר ביה נמי מההוא שנויא דהואיל. מוס' פילפ יש: ד"ה סלכ. ה. כלומר ביוה"כ. רשב"ם. ו. וליכא חיסור משום תיקון כלי לרבא דמשתרי בהואיל, ומשום חיסור רחיצה ביוה"כ ליכא דהא דאמרי' חסור לרהוחים חצבעם במים חיינו היכא דמתרחין לתענוג, חבל החי טבילה דלאו לתענוג היח לא חסרו רבנן וכר'. מוס' ברח"ם. ז. ולחמר שמא לא יזדמן לו מקוה, הא ליתה. מוס' ברח"ם. ח. חבל חם הטבילה ביום זה והזחזה למחר משמע דלא מהניא. מוס' ברח"ם. ט. דלאו למעוטי יום שלפני הטבילה חתא. מוס' ברח"ם. י. דשחי טבילות צריך חחת קודם הזחה ואחת לחחר הזחה. מוס' ברח"ם (ועי' מכרש"ל ומכרש"ם). יא. וכן נמי משמע פשטיה דקרא והזה הטהור על הטמא והדר וכבס בגדיו ורחץ במים. מוס' ברח"ם. יב. בתשעה באב חין טובלין. מוס' ביפ יש: ד"ה כל. יג. חע"פ שיש לו מכה והוא מתרפא ממילא חין בכך כלום. ריטב"ח. יד. ולא לרפוחה. מוס' ברח"ם. טו. בדבר שחין מתכרין. מוס' ברח"ם. טז. דמטעמא דכל ישראל בני מלכים שרי להו שמן ורד בדרך תענוג ואע"ג דלא רגילי בה בחול, דכי חזו דסכין על מכוחיהם אמרי' לחענוג עבדי, ומיהו כיון דעל מכוחיהם הם סכין והם מתרפאין בו היה לו לאסור חלמלה דס"ל דדבר שחין מתכרין מוחר. ריטב"ח ועי' מהרש"ל, ונפ"ח. יז. [דפרינן] ממסוכרייא דנזייתא. מוס' ברח"ם. דדבר שחין מתכרין [חסור]. רשב"ם.

תורה אור השלם

1 לֹא תֹאכַל חָמֵץ חֻלַּקְתִּם נָתַתִּי אֹתָה מֵאִשַּׁי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם: ויקרא ו י

2 כָּל הַמַּנְחָה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיי לֹא תֵעָשֶׂה חָמֵץ כִּי כָל שְׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַיי: ויקרא ב יא

3 וּמְעוֹך וְכָתוֹת וְנָתוֹק וְכָרוֹת לֹא תַקְרִיבוּ לַיי וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ: ויקרא כב כד

4 וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ וְכִבְשֻׁהָ וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל חַיָּה הָרֹמֶשֶׂת עַל הָאָרֶץ:

בראשית א כח

5 בְּחֹמֶץ לְשִׁנַּיִם וְכָעָשָׁן לְשׁלְּחָיו: משלי י כו

הגהות הב"ח

(א) במשנה גי יסוך בהן יין:
(ב) תוס' ד"ה לא יגמע ד"ה ס"ד וכו'
מע"ץ דסניגיה ליה מיפלוג:
(ג) ד"ה הכי וכו' עד הכל ליגמע מיטמיש נמיע:

רב נסים גאון

והאמר ר' יוחנן הן הן החזירוני לנערותי. עיקר דילה במסכת גיטין בפרק מי שאחזו קודרידקוס (דף נ) אמר אביי מי שאינו בקי בדרך ארץ ליתי תלתא בביזי קרטמי דחדיי ופרוקיהנהו וניסלוק בי יומא חדא מיניהו וניזמוג בחמרא ונישתי. אמר ר' יוחנן הן הן החזירוני לנערותי. ולר' יוחנן בן ברוקא דאמר על שניהם הוא אומר ויברך אותם אלהים. במשנת יבמות (דף סה) בסוף פרק הבא על יבמתו. סליק **פרק ח' שרצים**

רבינו חננאל

החושש בשיניו לא יגמע בהן את החומץ. איני והא תניא לא יגמע ופולט אבל מגמע ובולע, ומשני אביי כי תנן נמי מתניתין לא יגמע ופולט תנן. **רבא** אמר אפילו תימא מגמע ובולע, והא דתניא שרי לפני טבול, כלומר קודם שכילה שרי, מתניתין דאסר לגמע ולבלוע לאחר [טיבול] והוא לאחר אכילה. דממאי דטיבול לשון אכילה הוא, דתנן הביאו לפניו מטבל בחורת עד שמגיע לפרפרת הפת. ותוב אבל מטבל במיני תרגימא, ר' יצחק מטבל בירקי. תניא נמי הכי חשמש מטבל בבני מעים, ומשמא מאי שהחומץ קודם אכילה אינו מרפא אבל לאחר אכילה מרפא. ומפורש בתלמוד א"י מדרים חכמים לר' במגמע חומץ של תרומה אחר טיבולו שמשלם קרן וחומש, שהחומץ מיישב את הנפש. ודברי ר' [וחכמים] מפורשין בירושלמי, ואקשינן לדבא והא מדלפני טיבול שרי לאחר טיבול נמי שרי, דשמעינן ליה לרבא דאית ליה הואיל, דגרסינן בי"ט פרק [ב'] דתנן מטבילין כלים מלפני השבת, כ"ש מיהת כלים בשבת לא מ"ט, וכל חד אמר טעמא. רבא אמר מפני שנראה כמתקן כלי. ואקשינן אי הכי אדם נמי. ושנינן אדם נראה כמיקר. ומהווינן בימות הגשמים ובמים הרעים ג"כ אית ליה אנפא שלא נראה כמתקן כלום. ואקשינן התינח בשבת, ביוה"כ מי שרי בהדיחה דאמרת נראה מיקר. אמר רבא הואיל ואישתרי טבילה בשבת אשתרי נמי ביוה"כ. הכא נמי לימא רבא הואיל ולפני טיבול שרי לאחר טיבול נמי שרי. וקמה קשיא זו על רבא. ושנינן הדר ביה ואמר בין לפני טיבול בין לאחר טיבול שרי, ומוקים לה למתניתין כדאביי דאמר לא יגמע ופיפלוט תנן אבל לגמע ולבלוע שרי. ואקשינן ממאי דקאי דאביי דהדר ביה, דילמא מטבילה דיוה"כ הדר בה ואמר אין טובלין. ושנינן לא, דהא תניא בהדיא כל חייבי טבילות טובלין בדרכן בין בט' באב בין ביוה"כ, אלמא אמרינן הואיל והתורה טבילה בשבת התורה נמי ביוה"כ. וכך פירשנו שמועה זו בימים טוב. **החושש בשיניו [במתניתין] לא יסוך יין וחומץ אבל סך הוא שמן ולא שמן ווירדים בני.** שמעינן מינה דבני מלכים דרגילי בסיכת שמן ורד בחול, לא מסי להו בשבת, והוא חשוב להן [כמו שמן זית לשאר בני אדם ולסיכך מותר. אבל מי שאין דרכו לסוך בחול שמן ורד, והן שאר בני אדם] לסיכך בשבת אסור. [ור"ן שמעון אומר כל ישראל בני מלכים, כלומר כל ישראל מותרין בשמן ורד. אמר רב הלכה כר"ש. ודייקינן דרבי שמעון

מוסף רש"י

במחמץ אחר מחמץ. כלומר כל המקדימים במימון, כגון עוכר לחמר הלם ואופה לחמר עוכר כוכן מיינן (מנחות נו:). במסרס אחר מסרס. לפיכך בנהמת מוכן, דכתיב בה (ויקרא כג) ובזקנים לא תעשו, ואם נפ אחד וכרת אחד בהמה מוכן ומתכן לגמרי, מיהו גם הוא (מנחות שם ובכורות יג:). **אם על בורח.** שמניחן מוכין (מנחות שם). **החיב.** שמחיב בחיבים ובזקנים לא תעשו (בכורות שם). על נותק. לגמרי (מנחות שם) שנתקו ומפליגו (בכורות שם). **על שניהם הוא אומר.** לפסה נמי מיפקדא לפריה וביבה (ביחים מג:, ובכורות יג:, קדושין לה:). **לא יגמע בהן את החומץ.** לרפוחה, דכל רפוחה בשבת גזור בה רבנן משום שחיקה שמחיקת שמחינן שכיח מלחמת עוחן (ביצה יח: ועי' כח). **סיכך בליכה פכוה** (ע"ז שם). **בני מלכים סכין.** בשבת ולא גזר משום שחיקה שמחינן (לקמן קכח). **שכן דרכן לסוך בחול.** כלח סוס מכה, לכך כי ליכא מכה נמי לא מוכחת מלחמת לרפוחה עביד לחענוגו רבנן משום שחיקה שמחינן (ב"מ קיג. ובכורות לקמן קכח). **כאן לפני טיבול.** קודם לטילה מגמע ובולע דלא מוכחת מלחמת לרפוחה, דסבירי חומך מהני ליה למיכל (ביצה יח:). **כאן לאחר טיבול.** לאחר טילה, ובולע מבלי חומץ, דמוכחת מלחמת לרפוחה עביד לחענוגו משום שחיקה (שם). **הדר ביה רבא מהך.** לקמן (שם). **דלמא מההיא הדר ביה.** טבילה דיוה"כ, ובל חומך לאחר בחמוצים (שם). **לא ס"ד.** למיסר טבילה ביוה"כ (שם). **כל חייבי טבילות.** נדה ויולדת (תענית יג.). **בין בט' באב בין ביוה"כ.** ופע"פ שלפטורין בלחילה (ביצה שם). מסורייא דנזייתא. כרוח של חנים שוכרין בהכרוח ומומחין חומו בבלחי לרך הנקב ומומחין חומו של חסחן ומטלניות כדי שלחסחם הנקב יפה (בכורות כה.). **תו:** לחחם נקב ניניס חמוליחין בשכר לרך הנקב ומומחין חומו בבלחי בנליס (כחובות ו.).

מוסף תוספות

א. [ד]החם בזה"כ הוא כיון שחחלחו בא לו ע"י סירוס. חום' ברח"ם. [אר] בזה"כ הוא ושעמא דקרא משום דכל שכיה"כ כלומר בחזר שכמוחו מוליד ווה מסרסו אין ניכר שהיה סריס מחחלחו ונראה כמסרסו ועשיו ולפיכך אסרים הקפיד הכחוב, אבל. רשב"ם. ב. שאין ראוי להוליד לפי דרכן של הבריות, שוב לא הקפידה החורה במקום סירוס דידיה. רשב"ם. ג. אימא לך דהדר משניא ההואיל דמאי מזקיקו להחוא טעמא דהואיל. חום' ביפ יש: ד"ה סלכ. ד. ואימא דהדר ביה

כג א מיי' פי"ג מהלכות מעשה קרבנות הלי' יד סמג לחוין עשין:
מא ב מיי' פכ"ו מהלכ' שבת ה"ל סלכה (פט) ו סמג לחוין קג טוש"ע חח"ס סי' ס סעיף ו:
מב ג מיי' שם סלכה יח טוש"ע שם סעיף יב:
מג ד מיי' פכ"ח מהלכ' שבת סלכה כג סמג לחוין קה טוש"ע ח"ח סי' שכו סעיף ג:
מד ה מיי' שם סלכה כד סמג שם טוש"ע שם סי' שכח סעיף יח:
מה ו טוש"ע שם סי' שכ סעיף יח: